

KIRGIZİSTAN-TÜRKIYE MANAS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKOLOJİ ANABİLİM DALI

TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK
ÖĞRETİMİNDE AKTİF SÖZ VARLIĞI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Abdulkadir KARA

Danışmanı

Doç. Dr. Taalaybek ABDİYEV

BİŞKEK 2017

ÖZ

Yazar	: Abdulkadir KARA
Üniversite	: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi
Anabilim Dalı	: Türkoloji
Bilim Dalı	: Türkoloji
Tezin Niteliği	: Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı	: XVIII + 169
Mezuniyet Tarihi	: /.... / 2017
Tez Danışman(lar)ı	: Doç. Dr. Taalaybek ABDİYEV

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Aktif Söz Varlığı

İnsanoğlu sahip olduğu en büyük becerilerden biri olan dil yetisi sayesinde çevresi ile iletişimini sürdürebilmektedir. İletişim ise en genel anlamıyla karşı tarafla bir alışverişte bulunma, bir tür ortaklık kurma çabasıdır. Bu ortaklık her iki taraf için geçerli olan kavram ve sembollerin değiş tokuşu ile gerçekleşir. Bu değiş tokuş sözlü, yazılı olabileceği gibi sözsüz yahut sadece bir anlam arama çabası şeklinde de olabilir.

Yabancı dil öğrenimi ise bu noktada insanoğlunun yeryüzünü paylaştığı diğer dillerden insanlarla bir ortaklık kurma çabasından başka bir şey değildir. Teknolojik unsurların iletişimi kolaylaştırması ve yaygınlaştırması, modern zamanlardaki sınır ve ülke algısındaki değişim, başka ülkelerde iş bulma, evlilikler gibi çoğaltılabilecek daha birçok gerekçeyle günümüzde pek çok insan en azından bir yabancı dil öğrenmeye çalışmaktadır.

Kişinin daha önceden aşına olmadığı bir hedef dili öğrenme süreci çoğu zaman zorlu ve yıldıracı bir süreçtir. Bu süreçte kendisinin hazır bulunmuşluğunun yanı sıra dil öğretimini kolaylaştırmak amacıyla üretilmiş yöntem ve materyaller de sürecin zorluğunu azaltmaktadır.

Dil öğrenimini hızlı ve kolay hale getirmek amacıyla ortaya konan çalışma ve ürünlerden en yaygınları, bir dil içerisindeki sözcüklerin kullanım sıklıklarına göre sıralanışından oluşan sıklık sözlükleri yahut dilin belli bir alanını inceleyen veya sadece

o dilin öğretildiği belli bir yerdeki dil öğrencilerin sık kullandıkları sözcüklerin tespit edilmesiyle hazırlanmış özgül çalışmaların ürünü olan sıklık listeleri bulunmaktadır. Bu listeler öğrencilerin hedef dilde en çok ihtiyaç duyacakları kelimelere odaklanıp onları öğrenmelerini ve böylelikle zaman kaybı, olumsuz koşullanma, özgüven kaybı gibi pek çok geriletici ve soğutucu etmeden uzaklaşmalarını sağlamaktadır.

Bu çalışma Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesinde dil hazırlık sınıflarında bir eğitim öğretim yılı süresince Türkçe dil eğitimi alan öğrencilerin yazılı anlatım metinlerinde kullandıkları sözcüklerin taranması sonucu elde edilen yazılı verilerin dizin programı vasıtasıyla çekimli hallerinden arındırılıp yalın hale sokulduktan sonra kullanım sıklıklarına göre sıralanması sonucu elde edilen aktif söz varlığı listesinin bu alanda yapılmış dengi diğer çalışmaların verileriyle karşılaştırılmasını amaçlamaktadır.

Yapılan karşılaştırma sonucunda listeler arasında ortaya çıkan farklılıklar gösterilip nedenleri izah edilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Yabancılara Türkçe Öğretimi, Aktif Söz Varlığı, Sıklık Listesi, Sık Kullanılan Sözler, Kırgızistan'da Türkçe Öğretimi

КЫСКАЧА МАЗМУНУ

Даярдаган	: Абдулкадир Кара
Университет	: Кыргыз-Түрк «Манас» университети
Кафедра	: Түркология
Багыт	: Түркология
Иштин сыпаты	: Магистр даражасын алуу үчүн аткарылган диссертация
Беттердин саны	: XVIII + 169
Бүтүрүү датасы	: /.... / 2017
Илимий жетекчи	: ф. и. к., доц. Абдиев Т.К.

Түрк тилин чет тили катары үйрөтүүдө активдүү колдонулгон сөздөр

Адам баласы өзүн курчап турган чөйрөдөгүлөр менен тил аркылуу пикир алышат. Сүйлөө жөндөмдүүлүгүнүн жардамы аркылуу бири-бири менен маалымат алмашып, байланыш курат. Мындайча маалымат алмашуу учурунда маектешпердин ар бир мүчөсүнө белгилүү болгон символдор негизги ролду ойнойт. Аталган процесс оозеки же жазуу түрүндө тигил же бул түшүнүктү табуу максатын көздөйт.

Чет тилин үйрөнүүнүн негизги максаты бул дүйнө жүзүндөгү башка улуттун өкүлдөрү менен байланыш куруу болуп эсептелет. Технологиянын өнүгүшү байланыш курууну жеңилдетет. Биз жашап жаткан доордо көп учураган чет өлкөлөрдө иш табуу, үй-бүлө куруу сымал көптөгөн жүйөөлүү себептер бизден тигил же бул чет тилин үйрөнүүнү талап кылат.

Адам баласынын таптакыр чоочун тилди үйрөнүшү абдан татаал жана түйшүктүү. Адамдын өзүнүн даяр болушу менен бирге, тилди үйрөнүү иш-аракети учурунда колдонулган усул-ыкмалар жана материалдар тил үйрөнүүнү жеңилдетет.

Бул иште түрк тилин үйрөнүүнүн тез жана жеңил болушун камсыз кылууну максат кылабыз. Буга чейин даярдалган эмгектердин эң белгилүүлөрү

иликтенип, түрк тилиндеги сөздөрдүн колдонулуш жыштыгына карата тизмеленишинен пайда болгон жыштык сөздүктөрү талдоого алынып, тилдин белгилүү бир багытын талдаган же ал тил үйрөтүлгөн белгилүү бир жердеги тил үйрөнүүчүлөр көп колдонгон сөздөрдү аныктоо менен ишке ашырылган спецификалык эмгектердин натыйжасында пайда болгон жыштык тизмелери аныкталды. Тил үйрөнүү учурунда эң көп колдонулган активдүү лексиканын тизмеси даярдалды. Тил үйрөтүү иш-аракети учурунда бул тизмедеги сөздөрдү үйрөтүүгө басым жасоо түрк тилин өздөштүрүүнү жеңилдетүү менен бирге, убакытты текке кетирүү, жагымсыз кырдаалдар, өзүнө болгон ишенимди жоготуу сымал терс көрүнүштөрдү алдын алып, чет тилин үйрөнүүдөн көңүл калтыруучу факторлорду жок кылат.

Иште Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин Даярдоо курсунда 2015-2016 окуу жылында окуган студенттердин түрк тилин үйрөнүү учурунда жазган дилбаяндары иликтөөгө алынды. Мындай талдоонун негизинде чогултулган факты-материалдар мүчөлөрүнөн ажыратылып, баштапкы формасына келтирилди. Аталган факты-материалдар жыштыгына карата тизмеленди. Мунун натыйжасында, түрк тилин чет тили катары үйрөтүү учурунда колдонулган активдүү лексика аныкталды. Бул материалдар башка эмгектердеги маалыматтар менен салыштырылды.

Салыштыруунун натыйжасында тизмелердеги айырмачылыктар көрсөтүлүп, себептери иликтенип, түшүндүрмөлөрү берилди.

Багыттоочу сөздөр: чет өлкөлүктөргө түрк тилин үйрөтүү, активдүү лексика, жыштык тизмеси, көп колдонулган сөздөр, Кыргызстанда түрк тилин үйрөтүү.

ABSTRACT

Writer	: Abdulkadir KARA
University	: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi
Department	: Turcology
Discipline	: Turcology
Type of Dissertation	: Master's Thesis
Number of Pages	: XVIII + 169
Date of Graduation	: /.... / 2017
Thesis Supervisor	: Assoc. Prof. Dr. Taalaybek ABDİYEV

Active Vocabulary in Teaching Turkish as a Foreign Language

By way of the language ability, which is one of the most important talents of him, mankind can communicate with others around him. In the most universal sense of the word, communication is to exchange things with others or associate with others. That association is obtained via exchanging notions and symbols. And that can be oral, written or nonverbal or just seeking a meaning.

In this point learning a foreign language is just to endeavor to associate with people with whom we share the earth. Either because technological tools make communication easier and become widespread, or change in perception of the border and country, or to find a job in other countries, or foreign marriages with all other reasons today many people try to learn at least one foreign language.

The process of learning a language with which you are not familiar is tough and frustrating. In this process besides readiness of the learner also the methods and materials that are created to make learning simpler are helpful.

One of those works that are created to learn a language faster and easier are Frequency Dictionaries or Word Frequency Lists. Frequency Dictionaries list the words according to frequency of usage. Word Frequency Lists line up words which are used by definitive learners in a definitive place. They are created for specific purposes. This kind of lists are created generally to focus on the most necessary words for learners. Thus time wasting, negative motivation, loss of self-confidence can disappear.

In this study it was attempted to create a word frequency list, which consists of the words that are used by the students in the Turkish preparation classes at Kyrgyz-Turkish Manas University. The texts of written expression exams are collected and typed all again in computer. At the end, as the aim of this study with the help of concordance program a word frequency list was created. After that this list was compared with the other lists in this area and the difference among lists and the reasons of that were tried to be explained.

Key Words: Teaching Turkish as a Foreign Language, Active Vocabulary, Frequency Lists, The Most Used Words, Teaching Turkish in Kyrgyzstan

АБСТРАКТ

Выполнил:	: Абдулкадир Кара
Университет:	: Кыргызско-Турецкий Университет Манас
Кафедра:	: Тюркология
Направление:	: Тюркология
Вид диссертации:	: Диссертация на соискание степени магистра
Количество страниц:	: XVIII + 169
Дата защиты:	: ... /... / 2017
Научный руководитель:	: к.ф.н., доц. Абдиев Т.К.

Активная лексика в преподавании турецкого языка как иностранного

Человек благодаря своим языковым способностям, поддерживает связь со своим окружением. А связь в свою очередь это торговля с противоположной стороной, усилия создавать партнерство. Это партнерство осуществляется обменом понятий и символов, которые относятся для обеих сторон. Этот обмен может быть вербальным ,письменным так и невербальным или просто поиски какого-то понятия.

Изучение иностранного языка это нечто иное как усилия создания партнерства с людьми разговаривающими на других языках земли. В наше время множество людей пытаются выучить хотя бы один иностранный язык. Причины для этого распространение и облегчение коммуникации технологией, изменение в восприятии страны и границы, поиски работы в других странах, браки и многие другие нужды.

Период изучения языка, с которым человек вообще не был знаком, будет трудный. Готовность самого человека изучать язык и материалы и методы созданные для того чтобы облегчить преподавание языка уменьшают сложность процесса.

Самые распространенные труды и произведения изложенные с целью сделать изучение языка быстрым и легким, частотные словари, которые созданы в соответствии с частотой использования слов в языке, есть и списки которые созданы благодаря полученным словам которых часто используют в

определенном месте или в исследовании определенной области языка. Эти списки помогают изучающим язык сфокусироваться на самые нужные слова изучающим их

языке, выучить их и избежать пустой траты времени, отрицательной кондиционировании, потери самоуверенности и многих таких регрессирующих факторов.

Цель этого труда- сравнить данные других работ созданных в этой области, работ включающих в себя списки активного словарного запаса. Работа создана на основе учебного подготовительного года в Кыргызско- Турецком университете Манас, после того как слова в сочинениях студентов были упрощены.

В результате сравнения списков показаны отличия и сделаны попытки объяснить причины.

Ключевые слова: Обучение иностранцев турецкому, Активный словарный запас, Частотный список, Часто используемые слова, Обучение турецкому в Кыргызстане.